

Eindelijk strengere kapitaalregels

2010/58
17 | 09 | 2010

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

De nieuwe regels die de internationale financiële gemeenschap via het Baselcomité vorig weekend heeft voorgesteld zijn niet zomaar een technisch detail. Dit gaat over niet meer of minder dan de moraliteit van het financieel systeem.

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom
Itinera Institute

Voldoende hoge kapitaalbuffers moeten ervoor zorgen dat de financiële sector zelf ook in de kosten deelt als de genomen risico's verkeerd aflopen. Ze moeten met andere woorden behoeden dat de rekening doorgeschoven wordt naar de belastingbetaler als een financieel avontuur destrastreuze gevolgen heeft terwijl de winsten als het goed afloopt wel geprivatiseerd worden. Dit gaat niet alleen over rechtvaardigheid maar ook over efficiëntie: het moet een einde brengen aan een vorm van Russische roulette.

Slagen de nieuwe normen in de vooropgezette doelstellingen? We stellen vast dat het in essentie vooral gaat om de kwaliteit van het kapitaal te verbeteren. Tot 2016 verandert de hoogte van de totale buffer niet, maar blijft die stabiel op acht procent. De norm voor het tier 1 kapitaal stijgt van

4% nu naar 6% vanaf 2015. Als we analyseren hoeveel afschrijvingen banken internationaal moesten boeken, dan komt dit alleen al voor de periode tussen 2007 en 2010 op 7% van het balanstotaal. De nieuwe normen zullen dan ook nauwelijks toereikend zijn om ervoor te zorgen dat de banken een crisis zoals we die net gekend kunnen verteren in hun kapitaalbasis. Nu wordt er wel een nieuwigheid uit de hoed getoverd met de mogelijkheid om vanaf 2016 een zogenaamde anticyclische buffer op te leggen die vanaf 2019 2,5% kan bedragen. Het is de toezichthouder die moet beoordelen of de banken dermate risico's oplopen dat ze een extra kapitaalkussen moeten hanteren. In theorie is dit een verstandige maatregel. De fundamentele vraag is of de toezichthouder het inzicht en de moed gaat hebben om dit werkelijk af te dwingen.

“

Dit gaat niet alleen over rechtvaardigheid maar ook over efficiëntie: het moet een einde brengen aan een vorm van Russische roulette

”

Het blijkt heel moeilijk om de alcoholdrankjes weg te nemen voor het feest uit de hand loopt! Tussen 1997 en 2007 verzesvoudigden de balansen van de systeembanken in Europa, maar de toezichthouder had blijkbaar zelfs niet in de gaten dat er een feestje aan de hand was.

Voor de belangrijkste vernieuwing op het vlak van kapitaalregels moeten we blijkbaar nog meer geduld oefenen, nu drie jaren na het ontstaan van de crisis. Het is de bedoeling voor internationale systeembanken die bij hun val de economie in gevaar kunnen brengen, strengere normen te hanteren zodat het extra risico dat ze inhouden geïnternaliseerd wordt in plaats van afgewenteld op de gemeenschap. Hierover is blijkbaar nog geen enkele overeenstemming bereikt. Dit wijst op een belangrijke tekortkoming van de nieuwe Baselnormen. Van het principe van progressiviteit in de kapitaalnormen waarbij de omvang van de bank in rekening wordt gebracht bij de bepaling van de kapitaalnormen is geen spoor terug te vinden. Hoe fair dit is tegenover de kleinere banken die de financiële crisis geen brokken hebben gemaakt, is maar de vraag.

De internationale lobbygroep In-

stitute of International Finance lijkt voor een stuk erin geslaagd om voldoende angst te creëren dat strenge regels de economie zouden fnuiken. In een doemscenario schetsten ze dat de economische groei door de regels met 3,1% lager zouden uitvallen, dit was maar liefst twintigmaal meer dan wat het Baselcomité becijferde. Dat deze tactiek minstens gedeeltelijk gewerkt heeft, zien we niet alleen aan de lange overgangperiode maar ook aan een aantal versoepelingen op het vlak van kapitaal. Zo mogen tot 2018 de overheidsinterventies meegeteld worden voor de Baselnormen en kunnen vanaf 2014 geleidelijk uitgestelde belastingkredieten opgenomen worden in het kernkapitaal. Alsof deze werkelijk een buffer vormen in het geval van een nieuwe crisis.

Zoals de internationale zakenbank Credit Suisse opmerkte lopen de nieuwe regels door hun lange inlooperperiode het risico volledig voorbijgestreefd te zien, vooraleer ze werkelijk bijten. Om te beseffen hoe snel het banksysteem verandert op tien jaar tijd volstaat het een blik te werpen in de achteruitkijkspiegel.

Dat kapitaal niet alles is, mag duidelijk blijken uit de rode draad die doorheen de voorbije financiële crisis loopt. De banken die in de problemen geraakt zijn, varieerden enorm, maar ze hadden één zaak gemeenschappelijk:

ze waren ongelooflijk kwetsbaar door de wijze waarop ze afhankelijk waren van korte termijnfinanciering. Op dat vlak blijven we vanwege het Baselcomité vooral snog op onze honger zitten. Er is sprake van liquiditeitsnormen, maar die zouden pas binnen vele jaren ingang vinden.

Kortom de nieuwe regels vormen een stap in de goede richting, maar bieden geen garanties dat we het er volgende crisis werkelijk beter van zullen afbrengen. Zeker gezien de lange inlooptijd is een belangrijk aandachtspunt dat de nieuwe regels niet onmiddellijk omzeild gaan worden door bijvoorbeeld de creatie van nieuwe kapitaalvormen. Bovendien mogen we heikele punten niet vergeten zoals sterkere normen voor derivaten en de discussie of banken zowel als spaarbank als investeringsbank mogen fungeren. Ten slotte moeten we niet alleen preventief ervoor zorgen dat een nieuwe crisis minder waarschijnlijk wordt, maar ook zoals een ECB-directeur recent opmerkte dat er eindelijk resolutiemecha-

nismen ontwikkeld worden om grensoverschrijdende banken in problemen onschadelijk te maken.

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming.